

KHUNG CẢNH 01

Leonardo - Thiên tài hiền lành

Triển lãm kỷ niệm 500 năm ngày mất của Leonardo da Vinci (1452-1519)

Tác giả: Stefano Baldi

Đề tài của

Stefano Baldi và

Luigina Peddi

KHUNG CẢNH 02

Leonardo – Thời niên thiếu

Chương trình 1.

Leonardo được sinh ra ngoài giá thú, cha của ông là một công chứng viên và mẹ là một nông dân, ông sinh ngày 15 tháng 4 năm 1452 ngoài thị trấn Vinci, gần Florence. Ông trải qua thời thơ ấu ở quê, trước khi chuyển đến sống ở nhà cha của mình. Ở đó, ông có thể tiếp cận một thư viện, mặc dù ông chưa bao giờ thực sự được tiếp xúc với một nền giáo dục chính thức.

Chương trình 2.

Leonardo đã làm việc, trong suốt năm năm từ khi còn ở tuổi thiếu niên, với tư cách là người học việc của nhà điêu khắc và họa sĩ nổi tiếng Andrea del Verrocchio, trong xưởng vẽ của họa sĩ Florence. Ở độ tuổi ba mươi, ông bắt đầu làm việc - với tư cách là một kiến trúc sư, kỹ sư, nhà điêu khắc và họa sĩ - cho Thống đốc Milan, công tước Ludovico Sforza còn được gọi là Ludovico il Moro. Ông sống ở Milan cho đến năm 1499, khi những người Sforzas bị buộc phải chạy trốn do sự chiếm đóng của quân đội Pháp làm lãnh địa của công tước.

TRÍCH DẪN

“A life well spent is long” (Cuộc sống sẽ trở nên lâu dài khi được sử dụng tốt)

LỜI CHÚ THÍCH

1. – Chân dung tự họa, 1515, Bức vẽ bằng Chì nâu gạch trên giấy, Thư viện Hoàng gia, Turin;
2. - Vitruvian man (Người Vitruvius), 1490, Bức vẽ bằng Mực trên giấy, Gallerie dell'Accademia, Venice;
3. – Annunciation (Truyền tin), 1472 – 1475, Bức tranh bảng màu và sơn dầu, Galleria degli Uffizi, Florence.

KHUNG CẢNH 03

Leonardo – Nửa sau của cuộc đời

Chương trình 1.

Leonardo sống lang thang giữa Venice và Mantua, Florence, Milan và Rome và làm việc trên các bức tranh, các căn cứ quân sự, công trình kỹ thuật và nghiên cứu khoa học mới lạ. Trong số những nghiên cứu sau này là những nghiên cứu nổi tiếng về chuyên di cư của các loài chim. Năm 1516, sau cái chết của người bảo trợ lúc bấy giờ là Giuliano de' Medici, Leonardo đã chấp nhận chuyển đến cung điện của vua Francis I của Pháp. Ông qua đời vào ngày 2 tháng 5 năm 1519, ở tuổi 67, gần thị trấn Amboise.

Chương trình 2.

Rất duyên dáng và toát lên một vẻ lôi cuốn, theo lời kể lại của những người cùng thời, ông là một người tốt bụng và hào phóng: được mọi người yêu mến. Rất tự nhiên và sắc sảo, ông chinh phục Ludovico il Moro bằng kỹ năng trò chuyện tuyệt vời của mình. Bản thân Công tước này đã mô tả ông là một người đàn ông đẹp trai đáng ngạc nhiên, cũng như là một người đàn ông có thể chất mạnh mẽ. Ông ấy thích mặc những bộ quần áo đơn giản với sự kết hợp màu sắc khác thường, nhưng thanh lịch.

TRÍCH DẪN

“...cho thấy rằng ông có thể xúc phạm đến Thiên Chúa và nhân loại như thế nào nếu ông không lao động sáng tạo nghệ thuật, như ông đã làm” (Giorgio Vasari)

LỜI CHÚ THÍCH

1. - Madonna Litta, 1490, Bức tranh bằng màu keo, Bảo tàng Hermitage, Saint Petersburg;
2. - Bacchus, 1510-1515, bức tranh sơn dầu được chuyển tới cuộc vận động tranh cử, Bảo tàng Louvre, Paris;
3. - The Virgin and Child with St. Anne (Trinh nữ và Trẻ em với Thánh Anne), 1510-1513, tranh sơn dầu về cuộc vận động tranh cử, Bảo tàng Louvre, Paris;
4. – Chân dung của Leonardo, được cho là của Francesco Melzi, 1518, Bức vẽ bằng chì nâu gạch trên giấy, Thư viện Hoàng gia, Windsor.

KHUNG CẢNH 04

Leonardo và Tranh

Chương trình 1.

Leonardo nổi tiếng trên tất cả vì những bức tranh của ông, những kiệt tác như “Mona Lisa” và “the Last Supper”, đã ảnh hưởng đến các nghệ sĩ thuộc mọi thế hệ. Ông coi hội họa như một “môn khoa học”, có khả năng đại diện cho thiên nhiên theo cách đơn giản và chân thực nhất, cũng như một công cụ để đại diện cho những khám phá khoa học của mình. Ví dụ, “sfumato” và “chiososcuro” bắt nguồn từ nghiên cứu của ông về quang học và mô xẻ giải phẫu.

Chương trình 2.

Leonardo thường trì hoãn việc giao tranh vẽ vì ông là người cầu toàn, nhưng cũng do ông muốn thử nghiệm những kỹ thuật mới và điều đó mang lại nhiều lợi ích trí tuệ cho ông. Ông phải mất tới hơn ba năm để hoàn thành bức tranh “the Last Supper” và hơn năm năm để hoàn thành bức tranh “Mona Lisa”. Leonardo chú trọng về chất lượng hơn số lượng và điều này được xác nhận bởi số lượng nhỏ các kiệt tác mà ông để lại.

TRÍCH DẪN

“Mỗi một bức tranh là một bài thơ mà ở đó có thể nhìn thấy và có thể nghe thấy, bài thơ là một bức tranh có thể nghe được nhưng cũng có thể nhìn thấy. Do đó, hai bài thơ này, hoặc bạn có thể gọi là các bức tranh, đã trao đổi các giác quan và cho phép chúng thâm nhập vào trí tuệ”.

LỜI CHÚ THÍCH

1. - The Last Supper (Bữa ăn tối cuối cùng) (Cenacolo), 1495-1498, nhũ tương dầu, sơn mài và dầu trên thạch cao, Santa Maria delle Grazie, Milan;
2. - Mona Lisa (La Gioconda hoặc Monna Lisa), 1503-1504, dầu trên bảng cây dương, Bảo tàng Louvre, Paris;
3. - Lady with an Ermine (Người đàn bà và con chồn), 1488-1490, sơn dầu, Bảo tàng Quốc gia Cracow, Cracow.

KHUNG CẢNH 05

Leonardo và Điêu khắc

Chương trình 1.

Leonardo đã áp dụng chính bản thân mình vào điêu khắc từ khi ông còn trẻ, như đã được chứng minh bằng chính những phát biểu của ông, cũng như từ các nguồn cảm hứng khác. Với sự tận tâm và nhiệt tình, ông đã thiết kế bức tượng Francesco Sforza (1489 - 1494) khổng lồ bằng đồng và tượng đài của Thống chế Trivulzio (1506-11). Thật đáng tiếc, hai dự án vĩ đại này của ông không bao giờ được hoàn thiện: tại thời điểm đó cần có đồng để chế tạo vũ khí.

Chương trình 2.

Nhiều bản phác thảo, chú thích, văn bản và hình vẽ từ những cuốn Sách chép tay Madrid (I và II), thể hiện sự quan tâm cao độ mà ông đưa vào các chi tiết giải phẫu và mô tả chuyển động, cũng như sự táo bạo trong ý tưởng của ông. Chuyên môn sâu rộng của ông về các kỹ thuật nhiệt hạch bằng đồng, cho phép ông đưa ra các giải pháp sáng tạo để đạt được sự tan chảy như một mảnh duy nhất của con ngựa bằng đồng.

TRÍCH DẪN:

Tôi không tìm thấy sự khác biệt, giữa hội họa và điêu khắc, khác với nhà điêu khắc thì thực hiện những nỗ lực của mình thông qua nỗ lực cơ thể lớn hơn so với họa sĩ, và họa sĩ thì thực hiện những nỗ lực của mình thông qua nỗ lực tinh thần lớn hơn.

LỜI CHÚ THÍCH

1. – Tượng đài của Francesco Sforza, Nghiên cứu về con ngựa, c. 1490, Thư viện Hoàng Gia, Windsor;
2. – Tượng đài Francesco Sforza, Nghiên cứu về cách tạo ra đầu ngựa, 1482-1493, Biblioteca Nacional, Madrid;
3. – Nghiên cứu về việc tạo nên tượng đài cưỡi ngựa cho Thống chế Trivulzio, Thư viện Hoàng gia, Windsor.

KHUNG CẢNH 06

Leonardo và Kiến trúc

Chương trình 1.

Nghệ thuật của Leonardo da Vinci, những phát minh và kỹ thuật được tổng hợp trong các thiết kế kiến trúc của ông. Ông đã thiết kế các tòa nhà, cây cầu và thậm chí các thành phố. Bên cạnh việc mô tả hình dáng bên ngoài của một tòa nhà, các thiết kế của ông cũng thể hiện chức năng của nó.

Các bản phác thảo của ông cũng bao gồm những chi tiết về các yếu tố kiến trúc quan trọng như, cửa ra vào, cửa sổ và đường dẫn. Trong một số trường hợp nhất định, ông cũng đề xuất các giải pháp khác thường và sáng tạo đi trước thời đại của mình, như cầu thang bốn chiều và cầu thang xoắn ốc.

Chương trình 2.

Leonardo phát triển cho Ludovico il Moro, các kế hoạch cho một “thành phố lý tưởng”. Ý tưởng này nảy sinh sau sự tàn phá do Milan chìm trong bệnh dịch hạch đã tiêu diệt gần một phần ba dân số thành phố. Ông đã lên kế hoạch cho một thành phố được xây dựng với những tòa nhà nhiều tầng, với các đường phố và dịch vụ y tế rộng hơn, để ngăn chặn sự lây lan của dịch bệnh. Ông cũng lên kế hoạch cho một mạng lưới kênh rạch được sử dụng cho cả hai mục đích thương mại và hệ thống thoát nước.

TRÍCH DẪN:

“Phần vòm không có gì ngoài sức mạnh được tạo nên bởi hai điểm yếu, bởi vì phần vòm của một tòa nhà được tạo thành từ hai phần của một vòng tròn, mỗi bên, bản thân nó là phần yếu nhất, dễ bị rơi xuống và đối nghịch hủy hoại nhau, hai điểm yếu được chuyển đổi thành một điểm mạnh”

LỜI CHÚ THÍCH

1. – Kế hoạch cho một thành phố đa cấp, Viện nghiên cứu Pháp, Paris;
2. – Kế hoạch cho một nhà thờ có mái vòm, Viện nghiên cứu Pháp, Paris;
3. - Nghiên cứu triển vọng cho việc chiếu mộ pháp sư, c. 1481, Gabinetto disegni e stampe degli Uffizi, Florence.

KHUNG CẢNH 07

Leonardo và Kỹ thuật

Chương trình 1.

Niềm đam mê của Leonardo với những đàn chim mang lại cho ông nhiều nghiên cứu, bao gồm Cuốn sách chép tay về chuyển di cư của khoảng 1505 con chim, hiện nay được lưu giữ tại Thư viện Hoàng gia tại Turin. Ông đã thiết kế một số thiết bị bay cơ khí, bao gồm dù, vít trên không và vào năm 1488, chiếc Máy bay cánh chim đã được thực hiện bởi sức người. Sau này, đây có lẽ là nỗ lực đầu tiên của con người trong việc thiết kế một vật thể bay nặng hơn không khí.

Chương trình 2.

Dù và vít trên không là hai trong số những trực giác tài tình của Leonardo, được mô tả trong Atlantic Codex. Có hình dạng kim tự tháp với cơ sở hình vuông để phân biệt dù của Leonardo với những chiếc hiện đại. Phần chế tạo của nó, với tấm vải lanh tinh bột, đảm bảo độ cứng và không thấm nước. “Trục vít trên không” là một thiết bị bằng gỗ với dây thừng và vải bạt, được hình thành để cung cấp lực nâng trên không bằng vít: một tiền thân thực sự của máy bay trực thăng.

TRÍCH DẪN:

“Một khi bạn đã biết đến chuyển bay, bạn sẽ đi trên mặt đất và nhìn lên bầu trời, bởi vì bạn đã ở đó và bạn sẽ muốn quay trở lại”

LỜI CHÚ THÍCH

1. – Sách chép tay về chuyển di cư của những đàn chim, Thư viện Hoàng gia, Turin;
2. - Nghiên cứu về chiếc dù, Atlantic Codex, Pinacoteca Ambrosiana, Milan;
3. – Nghiên cứu về trục vít trên không, Atlantic Codex, Pinacoteca Ambrosiana, Milan;
4. – Bản phác thảo của Máy bay cánh chim, 1488, Thư viện Hoàng gia, Turin.

KHUNG CẢNH 08

Leonardo và Kỹ thuật (chiến tranh)

Chương trình 1.

Mặc dù Leonardo đã viết về ác cảm của mình đối với sự khủng khiếp của chiến tranh, nhưng kỹ thuật quân sự vẫn là một trong những niềm đam mê lớn nhất của ông. Nhiều thiết kế về vũ khí gây chết người song song với những nghiên cứu của ông về cây cầu và công sự.

Vào năm 1487, ông đã dự đoán về chiếc xe tăng vũ trang xuất hiện trong một vài thế kỷ tới bằng cách thiết kế một chiếc xe bọc thép: một toa xe bằng kim loại, được đặt trên một bộ quay vòng và có khả năng di chuyển theo bất kỳ hướng nào.

Chương trình 2.

Leonardo đã thiết kế một khẩu súng máy đầu tiên, được gọi là “đàn organ với 33 ống”. Nó bao gồm ba hàng của 11 súng hỏa mai, mỗi súng hỏa mai chỉ vào các hướng khác nhau. Ông cũng đã phát minh ra một cây nỏ khổng lồ, rộng 24 mét, được thiết kế để bắn đá hoặc bom, thay vì sử dụng các bu lông. Cuối cùng, ông cũng thiết kế một hiệp sĩ robot, được kích hoạt bằng bánh răng và dây cáp, theo cách này ông có thể kết hợp niềm đam mê khoa học với lợi ích quân sự của mình.

TRÍCH DẪN:

“Thực hành phải luôn luôn được thành lập trên lý thuyết đúng đắn”

LỜI CHÚ THÍCH

1. – Kế hoạch cho một chiếc xe bọc thép, 1485, Arundel Codex, Thư viện Anh, London;
2. – Kế hoạch cho một chiếc “đàn ống với 33 ống”, 1488-1489, Atlantic Codex, Biblioteca Ambrosiana, Milan;
3. - Thiết kế nỏ khổng lồ (nỏ của Leonardo), 1488-1489, Atlantic Codex, Biblioteca Ambrosiana, Milan;

KHUNG CẢNH 09

Leonardo và Giải phẫu

Chương trình 1.

Leonardo đã nghiên cứu cơ thể con người một cách tỉ mỉ và sáng tạo. Ông đã trình bày những nghiên cứu này trong hơn 800 bản vẽ giải phẫu, mô tả cơ bắp, gân và xương của con người. Ông có được một kiến thức chi tiết từ việc mổ xẻ 30 xác chết nam và nữ ở nhiều độ tuổi khác nhau. Nghệ sĩ đã tạo ra bản vẽ chi tiết của các bộ phận khác nhau của cơ thể bao gồm, tim, cánh tay và các cơ quan nội tạng và mô tả chức năng của chúng.

Chương trình 2.

Theo như ông đã quan sát thì cấu trúc của trái tim được hình thành từ các cơ, ông là người đầu tiên xác định được bốn buồng tim. Bằng các nghiên cứu giải phẫu của mình, ông đã có thể mô tả hành động kết hợp và đối kháng của các cơ. Leonardo đã phát hiện ra sự tồn tại của các mao quản từ 150 năm trước khi Harvey làm như vậy. Ông cũng mở rộng nghiên cứu của mình để giải phẫu động vật. Ông đã qua đời trước khi có thể biên soạn các kết quả hoàn thành những nghiên cứu của mình, cuối cùng nó cũng được xuất bản năm 1680 trong cuốn “Một chuyên luận về hội họa”.

TRÍCH DẪN:

Người đàn ông dành nửa đầu cuộc đời để hủy hoại sức khỏe của chính mình và nửa sau lại tìm cách chữa trị.

LỜI CHÚ THÍCH

1. – Xương, cơ và gân tay, 1510-1511, Thư viện Hoàng gia, London;
2. – Cổ họng, cơ chân và cơ cổ, Bộ sưu tập Hoàng gia, London;
3. – Các nghiên cứu về thai nhi trong tử cung, Thư viện Hoàng gia, Windsor.

KHUNG CẢNH 10

Leonardo và Thực vật học

Chương trình 1.

Vasari cho biết về các nghiên cứu chính xác về hoa, thực vật và động vật của Leonardo. Chúng được ghi lại bằng các bản vẽ và ghi chú chi tiết về những quan sát khoa học của ông. Những điều này có thể được quan sát chủ yếu trong các tác phẩm như “Virgin of the Rocks” và “Annunciation”. Chúng tôi không biết liệu một chuyên luận giả thuyết về thực vật đã từng được biên soạn hay là nó đã bị thất lạc nhưng, điều không bao giờ mất là tình yêu và sự tôn trọng của ông đối với các tác phẩm về thiên nhiên.

Chương trình 2.

Leonardo là người tiên phong nghiên cứu về thực vật học có liên quan đến toán học, ông đã quan sát sự sắp xếp hình học của lá trên cành cây để sự chông chéo được giảm thiểu và việc tiếp xúc với ánh sáng được tối đa hóa. Bằng cách áp dụng phương pháp thực nghiệm, ông đã phát hiện ra mối tương quan giữa số lượng vòng trong thân cây và tuổi của cây. Khoa học đã xác nhận giả thuyết của ông một thế kỷ sau đó.

TRÍCH DẪN:

“Để diễn giải các tác phẩm về thiên nhiên thì khó hơn nhiều so với cuốn sách của một nhà thơ”

LỜI CHÚ THÍCH

1. – “Virgin of the Rocks”, 1486, Bảo tàng Lovres, Paris;
2. – Các dạng hình học và thiết kế thực vật, c. 1490, Viện nghiên cứu Pháp, Paris;
3. – Nghiên cứu về *Ornithogalum umbellatum* (tên một loại cây thuộc họ Măng tây) (garden star-of-Bethlehem), 1505, Thư viện Hoàng gia, Windsor;
4. – Trái cây, rau quả và những nghiên cứu khác, 1487 - 1489, Viện nghiên cứu Pháp, Paris.

KHUNG CẢNH 11

Leonardo và Âm nhạc

Chương trình 1.

Leonardo nuôi dưỡng niềm đam mê âm nhạc với cùng mức độ mà ông dành cho sở thích nghệ thuật và khoa học của mình. Theo báo cáo của Vasari, ông đã sáng chế ra các nhạc cụ, sáng tác các bản nhạc, hát và chơi các nhạc cụ đó một cách thú vị. Leonardo thậm chí đã giành chiến thắng trong các cuộc thi âm nhạc tại cung điện của Ludovico il Moro, với phần đệm của một chiếc đàn Lia màu bạc mà ông đã chế tác. Thật đáng tiếc rằng các tác phẩm này đã không được lưu truyền.

Chương trình 2.

Một nhạc sĩ và nhạc trưởng xuất sắc, ông đã nghiên cứu âm học trước khi chế tác các nhạc cụ khác nhau mà ông đã phát minh ra. Trong số này có sáo vuốt, một loại nhạc cụ có một khe liên tục duy nhất được thiết kế để tạo ra các khoảng âm vô hạn, đàn ắc-coóc-đê-ông và đàn Organ nổi tiếng, một loại nhạc cụ có dây được kích hoạt bằng dây đai ma sát để tạo ra âm thanh của một bản hòa tấu các nhạc cụ.

TRÍCH DẪN:

“Âm nhạc là đại diện của những thứ vô hình”

LỜI CHÚ THÍCH

1. – Câu đố với các ký hiệu âm nhạc, cuối năm 1480;
2. – Bản vẽ về chiếc chuông, cuối thế kỷ XV – đầu thế kỷ XVI, Foster II Codex, Bảo tàng Victoria Albert, London;
3. – Bản vẽ trống cơ học, Atlantic Codex, Biblioteca Ambrosiana, Milan;
4. – Bản vẽ về đàn Viola organista, 1488-1489, Manuscript H, Viện nghiên cứu Pháp, Paris;

KHUNG CẢNH 12

Những tác phẩm của Leonardo ít được biết đến

Chương trình 1.

Bởi vì thời điểm chúng được hình thành, nhiều dự án của Leonardo dường như không thể xuất hiện, mặc dù chúng liên quan đến các ý tưởng và đối tượng mà ngày nay được sử dụng phổ biến. Trên thực tế, Leonardo đã phát minh ra các phiên bản đầu tiên có thể sử dụng của cái kéo, những chiếc cầu tạm và bộ đồ lặn. Ngoài ra, ông còn chế tác những dụng cụ đo lường đầu tiên, để đo khoảng cách di chuyển và đồng hồ đo gió.

Chương trình 2.

Ông đã sử dụng các bản phác thảo kỳ cục để thể hiện những quan sát sắc bén của mình về những đặc điểm trên khuôn mặt. Vasari kể về niềm đam mê của Leonardo với bộ phận đầu người có hình dạng và khuôn mặt phi thường với những đặc điểm kỳ lạ. Những nghiên cứu của ông về thẩm mỹ không chỉ giới hạn ở những gì được coi là đẹp hay hài hòa, do đó có thể tìm thấy vẻ đẹp ngay cả trong những mô tả kỳ lạ và ngông cuồng nhất.

TRÍCH DẪN:

“Những điều bạn có được khi còn trẻ sẽ khôi phục sự tàn phá khi bạn trở về già. Và nếu bạn hiểu rằng kiến thức là thức ăn của tuổi già, hãy phấn đấu để có được nó khi bạn còn trẻ, để khi về già bạn vẫn được nuôi dưỡng đầy đủ”.

LỜI CHÚ THÍCH

1. – Bản phác thảo về máy đo gió, Atlantic Codex, Biblioteca Ambrosiana, Milan;
2. – Nghiên cứu về một bộ đồ lặn, Atlantic Codex, Biblioteca Ambrosiana, Milan;
3. – Tám bức tranh biếm họa, c. 1490, Bộ sưu tập Hoàng gia, Windsor;
4. – Hai hình ảnh kỳ cục, Galleria degli Uffizi, Florence;

KHUNG CẢNH 13

Những bài viết của Leonardo (Những cuốn sách chép tay)

Chương trình 1.

Trong suốt cuộc đời của mình, Leonardo đã nghiên cứu thế giới xung quanh, chú thích những quan sát của mình trong khoảng 13.000 trang vẽ và quan sát, tất cả đều trên sổ ghi chép. Chúng chỉ có thể được đọc dễ dàng bằng cách đặt các trang đó trước gương, bởi vì ông đã viết từ phải sang trái trong một kịch bản ngược. Những tài liệu này được lưu giữ rải rác giữa những người quen của ông sau khi ông qua đời và sau đó chúng được xuất bản, nhưng trong các ấn phẩm riêng biệt.

Chương trình 2.

Một số Cuốn sách chép tay của ông, tức là bộ sưu tập các tài liệu quan trọng nhất, đang ở Ý. Milan nắm giữ cả hai, “Atlantic Codex” – phần lớn nhất của các bài viết và bản vẽ của Leonardo - tại Biblioteca Ambrosiana và Trivulziano Codex, tại cùng một tổ chức. Codex (Sách chép tay) về chuyển di cư của các loài chim được lưu giữ tại Torino, tại Thư viện Hoàng gia. Windsor, Paris, London và Madrid lưu giữ các bộ sưu tập khác có liên quan.

TRÍCH DẪN:

“Thượng đế bán tất cả hàng hóa cho chúng ta với mức giá lao động”

LỜI CHÚ THÍCH

1. – Trang viết từ bản “Leicester Codex” (còn được gọi là “Hammer Codex”), 1306-1510, Bộ sưu tập riêng của Bill Gates.
2. – Trang viết từ bản “Atlantic Codex” (Codex Atlanticus), 1478-1518, Biblioteca Ambrosiana, Milan;
3. – Trang viết từ bản “Trivulziano Codex” (Codex Trivultianus), 1478-1493, Castello Sforzesco, Milan.

KHUNG CẢNH 14

Leonardo và Sở thích chơi tem

Chương trình

Sở thích chơi tem hoặc sưu tầm tem là một trong những hình thức phổ biến và có thẩm quyền nhất được sử dụng để thể hiện sự đánh giá cao về tầm cỡ và các tác phẩm của một người nổi tiếng. Tầm cỡ của Leonardo rất quan trọng và mang tính biểu tượng, đến nỗi nó vượt qua mọi biên giới: Leonardo thường được đại diện trên những con tem của nhiều quốc gia khác nhau. Lựa chọn này là một trong nhiều cách để thể hiện sự nổi tiếng trên toàn thế giới vẫn gắn liền với Leonardo và các tác phẩm của ông.